

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-522/22 – 1

Kohtuasi C-522/22

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

4. august 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landgericht Frankfurt am Main (Frankfurdi esimese astme kohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

17. juuni 2022

Hageja:

GE

Kostja:

British Airways Plc

Landgericht Frankfurt am Main [...]

[...]

Kohtumäärus

Kohtuasjas

GE, [...] Berliin,

hageja

[...]

versus

British Airways Plc [...], [...] Frankfurt am Main,

ET

kostja

[...]

tegi Landgericht Frankfurt am Maini (Frankfurdi esimese astme kohus) 24. tsiviilkolleegium [...] järgmise

kohtumääruse:

I. Euroopa Liidu Kohtule esitatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu (viimati muudetud 11. juuli 2012. aasta otsuse 2012/419/EL (ELT 2012, L 204, lk 131) artikliga 2) artikli 267 teise lõigu alusel liidu õiguse tõlgendamise kohta järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (edaspidi „määrus nr 261/2004“), artikli 8 lõike 1 punkti a koostoimes artikli 7 lõikega 3 tuleb tõlgendada nii, et reisija, kes on lennu eest osaliselt tasunud lojaalsusprogrammi raames kogutud boonuspunktidega, võib tegutsevalt lennuettevõtjalt, kes ei ole tema lepingupartner, nõuda pileti ostuhinna tagasimaksmist (ainult) boonuspunktides?

2. Kui Euroopa Kohus vastab esimesele küsimusele jaatavalt:

Kas määrusega nr 261/2004 on vastuolus riigisisene õigusnorm, mille kohaselt võib reisija juhul, kui määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a rikkudes jäetakse pileti ostuhind boonuspunktides tagasi maksmata, nõuda tegutsevalt lennuettevõtjalt selle asemel hüvitist, või on reisijale siduv tema algul esitatud nõue teha tagasimakse boonuspunktides?

3. Kui Euroopa Kohus vastab esimesele küsimusele eitavalt:

Kas määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a koostoimes artikli 7 lõikega 3 tuleb juhul, kui reisijal on võimalik nõuda tagasimakset ka rahas või kui reisija saab tagasimakse rahas, tõlgendada nii, et reisija saab tegutsevalt lennuettevõtjalt pileti ostuhinnast [...] rahas tagasi summa, mis võimaldaks või oleks reisijal võimaldanud boonuspunkte kasutamata broneerida lennu, millega ta jõuaks või oleks jõudnud lõppsihtkohta võrreldavatel reisitingimustel esimesel võimalusel või talle sobival hilisemal kuupäeval, olenevalt vabadest kohtadest?

II. Menetlus peatatakse.

Põhjendused

2

Anonüümseks muudetud versioon

I.

Kohtuasja aluseks on järgmised asjaolud:

Hageja broneeris 27. detsembril 2020 lennuettevõtjalt Iberia [...] ühe broneeringuga lennu Frankfurtist Londonisse ja lennu Londonist Chicagosse (Ameerika Ühendriigid). 4. märtsil 2021 Frankfurtist Londonisse suunduvale lennule BA901 oli broneering tehtud äriklasi (Business-Class), samal päeval toimuvale lennule Londonist Chicagosse esimesse klassi (First-Class).

Hageja tasus Iberiale lendude eest Iberia lojaalsusprogrammi raames kogutud 75 750 boonuspunktiga ning tegi juurdemaksu summas 363,90 eurot. Boonuspunktid oli hageja kogunud tulenevalt oma püsikliendistaatusest ja Iberia lojaalsusprogrammi raames tehtud varasematest broneeringutest. [...] Lendude eest rahas tasumise korral oleks ta pidanud maksuma 8677,90 eurot. Selline oli kõnealuste lennupiletite hind.

Kostja tühistas lennud 18. jaanuaril 2021. Hageja esitas kostjale 18. jaanuari 2021. aasta e-kirjaga nõude maksta kasutatud boonuspunktid ja juurdemakstud summa tagasi 26. jaanuariks 2021. [...] 26. jaanuaril 2021 teatas kostja tagasimaksmisest keeldumisest ja palus hagejal pöörduda Iberia poole. 28. jaanuaril 2021 esitas [...] hageja kostjale 8677,90 euro tasumise nõude. Kostja andis 5. veebruaril 2021 taas teada maksmisest keeldumisest. Seejärel esitas hageja kostja vastu hagi, milles ta nõuab muu hulgas 8677,90 euro tasumist.

II.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on käesoleva kohtuasja lahendamisel määrav, kuidas tuleb tõlgendada määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a koostoimes artikli 7 lõikega 3, kuna pärast seda, kui kostja kui tegutsev lennuettevõtja tühistas lennud, mille oli hageja broneerinud ühe broneeringuga ja mis vastavalt määruse nr 261/2004 artikli 3 punktile a kuuluvad määruse nr 261/2004 kohaldamisalasse, on hagejal määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punktist a tulenevalt põhimõtteliselt õigus esitada kostja vastu nõue.

1) **Esimese küsimusega** soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kuidas tuleb määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a koostoimes artikli 7 lõikega 3 tõlgendada juhul, kui lennupiletite eest tasutakse (ka) boonuspunktidega. See on vajalik, et eelotsusetaotluse esitanud kohus saaks välja selgitada, kas määruse nr 261/2004 kohaselt on hagejal õigus nõuda ostuhinna tagasimaksmist boonuspunktides või rahas.

Määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 kohaselt võivad reisijad olukorras, kus tegutsev lennuettevõtja on sellise lennu nagu käesolevas asjas, mis vastavalt määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 1 punktile a kuulub määruse kohaldamisalasse, määruse nr 261/2004 artikli 5 lõike 1 punkti a tähenduses tühistanud, nagu seda tehti käesoleval juhul, valida järgmiste võimaluste vahel: teekonna muutmine lõppsihtkohta, tagasilend lähtelennujaama või

vastavalt punkti a esimesele taandele seitsme päeva jooksul kogu pileti ostuhinna tagasimaksmine artikli 7 lõikes 3 osutatud vahenditega [...].

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab siiski, et määrus nr 261/2004 ei ole oma sõnastuse, ülesehituse ning mõtte ja eesmärgi poolest üheti mõistetav ja seni puuduvad kohtulahendid, milles oleks märgitud, kas reisijal – käesolevas asjas hagejal – on võimalus või koguni kohustus nõuda tegutsevalt lennuettevõtjalt, kes ei ole tema lepingupartner, tagasimaksmist boonuspunktides, kui ta on lennu eest „tasunud“ boonuspunktidega.

Artikli 8 lõike 1 punkti a sõnastus näib esmalt viitavat sellele, et boonuspunktidega broneeritud lendude hind tuleb alati tagasi maksta rahas, kui jutt käib pileti *ostuhinnast*. Igal juhul lähtub määrus nr 261/2004 aga reeglina sellest, et piletid määruse nr 261/2004 artikli 2 punkti f tähenduses kuuluvad tagasimaksmisele rahas, nagu nähtub ka määruse põhjendusest 13. Teisest küljest võiks mõistet „pileti ostuhind“ käsitada ka laiemas tähenduses kui vastusooritus, seda iseäranis juhul, kui piletile viidatakse kui dokumendile, milles on käesoleval juhul ära märgitud ka boonuspunktid. Määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkt a viitab lisaks määruse nr 261/2004 artikli 7 lõikele 3, mis näeb ette vahendid, millega makstakse hüvitist lennu tühistamise, pikaajalise hilinemise või lennureisist mahajätmise korral. Viidatud sättes on märgitud, et põhimõtteliselt makstakse hüvitist sularahas, elektroonilise pangaülekanadena, pangakorralduse või pangatšekkidenä. „Kirjalikul kokkuleppel“ võib reisija siiski nõuda, et makse tehtaks reisitšekkides ja/või „muudes teenustes“. Mõiste „muud teenused“ hõlmab

eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ka boonuspunkte. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et viide määruse nr 261/2004 artikli 7 lõikele 3 toetab ülesehituslikust aspektist järeldust, et reisijal on võimalus või olenevalt asjaoludest koguni (esmane) kohustus nõuda tagasimaksmist ainult boonuspunktides, kui lennu eest on „tasatud“ boonuspunktidega. See oleks kooskõlas tagasimaksmise eesmärgiga, mida taotletakse määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punktiga a. See, et määrusele nr 261/2004 ei ole võõrad lojaalsusprogrammid, mille raames kogutakse boonuspunkte, ja et määrus nr 261/2004 on kohaldatav nende eest ostetud piletitele, tuleneb lisaks määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 3 teisest lausest. Ka see räägib boonuspunktides tehtava tagasimakse võimaluse kasuks. Lõpuks saab ka käesoleval juhul tugineda tõlgendamisel määruse nr 261/2004 põhjendustele 1 ja 4. Viidatud põhjenduste kohaselt on määruse nr 261/2004 eesmärk tagada reisijate kaitstuse kõrge tase. Seega kui reisija – nagu käesolevas asjas – valib tagasimaksmise boonuspunktides, peab tegutsev lennuettevõtja selle valikuga nõustuma.

Lõplikult selge kõnealune tõlgendus siiski pole, kuna kaitstuse kõrge tase koostoimes määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a sõnastusega võiks toetada tagasimakse tegemist ka rahas, seda eelkõige juhul, kui reisija pöördub tegutseva lennuettevõtja poole, kellega temal lepinguline suhe puudub. Selle põhjal võiks teha järelduse, et tegutsev lennuettevõtja peab tagasimakse alati tegema rahas (nii nt Oberlandesgericht Kölni (liidumaa kõrgeim üldkohus Kölnis, edaspidi „OLG Köln“) 26. juuli 2017. aasta kohtumäärus 17 U 69/15[...]). OLG Köln esitas 2017. aastal (26. juuli 2017. aasta eelotsusetaotlusega) Euroopa Kohtule asjaomase eelotsuse küsimuse, mis aga Euroopa Kohtu registrist kustutati.

- 2) Kui Euroopa Kohtu antavast tõlgendusest peaks nähtuma, et reisija võib tegutsevalt lennuettevõtjalt saada tagasimakse boonuspunktides või et reisijal on koguni kohustus nõuda tegutsevalt lennuettevõtjalt tagasimakset boonuspunktides, kui ta on pileti oma lepingupartnerilt boonuspunktide eest ostnud, tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul kohtuasja lahendamise seisukohast määrav **teine küsimus**, kas määrusega nr 261/2004 on vastuolus riigisisene õigusnorm, mille kohaselt võib võlausaldaja – käesoleval juhul reisija – tulenevalt sellest, et lepingulisest või seadusjärgsest võlasuhtest – käesoleval juhul määrusest nr 261/2004 – tulenev kohustus on jäetud täitmata, nõuda täitmata jäetud soorituse asemel kahjuhüvitist (tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“) § 280 lõige 1, lõige 3 koostoimes §-dega 281, 283), olenemata sellest, kas täitmine oli tegutseva lennuettevõtja jaoks võimatu, nagu väidab kostja, või kas tegutsev lennuettevõtja hoolimata esitatud nõudest ei tee tagasimakset boonuspunktides.

Selle vastu, et määrusest tulenevalt ei ole riigisisene õigus kohaldatav, räägib esmalt see, et määrus nr 261/2004 näeb minimaalsed õigused ette üksnes määruse kohaldamisalas (Euroopa Kohtu 13. oktoobri 2011. aasta

otsus *Aurora Sousa Rodriguez jt vs. Air France SA* (C-83/10 [...]), kujutab endast eraldiseisvat reeglistikku ega välista riigisisese õiguse kohaldamist. Ka põhjenduses 22 on sõnaselgelt märgitud, et lisaks asjakohase asutuse määramisele on lubatud riigisisesele menetlusele tuginev õiguskaitse. Sama nähtub ka määruse nr 261/2004 artikli 12 lõike 1 esimesest lausest, mille kohaselt ei piira määruse kohaldamine reisijate õigusi lisahüvitisele (nii ka Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus, edaspidi „BGH“) NJW-RR 2010, 1641).

Kui määrusel nr 261/2004 oleks riigisisest õigust kohaldamatuks muutev toime, tuleks hagi käesolevas asjas rahuldamata jätta. Vastasel korral tuleks kahjuhüvitist reguleeriva riigisisese õiguse kohaselt hinnata, milline kahju tekkis reisijale sellest, et tema nõue teha tagasimakse boonuspunktides jäeti täitmata.

- 3) Kui Euroopa Kohus peaks määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a koostoimes artikli 7 lõikega 3 – vastu ootusi – tõlgendama nii, et reisijal on võimalus või koguni kohustus nõuda tegutsevalt lennuettevõtjalt pileti ostuhinna tagasimaksmist rahas, isegi kui ta „tasus“ lennu eest oma lepingupartnerile (osaliselt) boonuspunktidega, siis tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul **kolmas küsimus**, kuidas tuleb arvutada boonuspunktide väärtust ja seega tagasimakstava summa suurust. Vastus sellele küsimusele sõltub (taas) sellest, milline tõlgendus antakse mõistele „pileti ostuhind“ määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punktis a.
- (1) Üks võimalus oleks nõustuda kostja õiguskäsitusega ja teha kindlaks boonuspunktide tegelik turuväärtus ning käsitada seda pileti ostuhinnana määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a tähenduses, mille eest saaks reisija kasutatud hulga boonuspunkte uuesti hankida, eeldusel et boonuspunkte on võimalik osta.

Seda tõlgendust toetab eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tõsiasi, et samamoodi nagu pileti ostuhinna tagasimaksmisel rahas (kui reisija oleks lendude eest tasunud rahaga) oleks reisija lõpuks varaliselt samasuguses olukorras nagu enne lennu broneerimist (negatiivne huvi). Nagu märgitud, on see määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a mõte ja eesmärk, mis piiritleb seda hüvitisest.

Selle tõlgenduse tulemusel saaks hagejale olukorras, kus kostja väitel on Iberialt võimalik boonuspunkte osta ligikaudse „hinnaga“ 0,018–0,0187 eurot ühe punkti eest, tagasimaksena 1363,50–1416,53 eurot.

- (2) Lähtudes õiguspõhimõttest, mis sisaldub kahjuhüvitist reguleerivas riigisiseses õiguses BGB § 249 jj tähenduses, oleks tõlgendamise raames võimalik käsitada boonuspunktide väärtust sellisena, nagu see oleks juhul, kui reisija oleks boonuspunkte kasutanud sellise lennu broneerimiseks, millega ta jõuaks lõppsihtkohta võrreldavatel reisingimustel esimesel

võimalusel või talle sobival hilisemal kuupäeval, olenevalt vabadest kohtadest (positiivne huvi). Sellega satuks reisija pileti ostuhinna tagasimaksmisel olukorda, nagu ei oleks tegutsev lennuettevõtja lendu tühistanud.

Selle tõlgenduse vastu räägib siiski tõsiasi, et määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punktis a ei ole tagasimaksmise kõrval õigust kahjuhüvitisele ette nähtud. Arvestades määruse nr 261/2004 põhjendust 13, on määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a mõte ja eesmärk tagada reisijale pileti ostuhinna tagasimaksmine. Selle kasuks räägib ka see, et reisija just nimelt ei ole valinud teekonna muutmist määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti b tähenduses, seega ei soovi ta enam lõppsihtkohta toimetamist.

Teiselt poolt on juba tühistamine reisijale määrusest nr 261/2004 tulenevate õiguste rikkumine ning Euroopa Kohus on määruse nr 261/2004 artikli 9 lõikest 1 tuleneva kohustuse rikkumisega seoses juba märkinud, et hoolitsuskohustuse täitmata jätmise korral on reisijal õigus nõuda tegutsevalt lennuettevõtjalt selle summa hüvitamist, mille ta tegutseva lennuettevõtja asemel kulutas (Euroopa Kohtu 31. jaanuari 2013. aasta otsus *Denise McDonagh vs. Ryanair Ltd.*, C-12/11 [...]). Peale selle on riigisisese kohtupraktikas ja õiguskirjanduses käimas terav debatt selle üle, kas vahetult määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punktist a tuleneb reisija õigus teekonna muutmise seotud kulude hüvitamisele või mitte [...].

Selle tõlgenduse tulemusel saaks hageja käesolevas asjas nõuda kostjalt tagasimakset summas 8677,90 eurot.

- (3) Peale selle võiks asuda seisukohale, et boonuspunktidel ei ole üldse „väärtust“. Arvestades määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a sõnastust, võiks kõnealust seisukohta põhjendada sellega, et kuna reisija kasutas talle kättesaadavaks tehtud boonuspunkte, mille ta oli „teeninud“ varasemal ajal tehtud broneeringutega, siis ei maksnud reisija lennupileti eest üldse mingit tasu ja seega ei tule ka midagi tagasi maksta.

Selle vastu räägib siiski juba eespool märgitu, et Euroopa Liidu seadusandja nägi määruse nr 261/2004 kohaldamise ette ka kinnitatud broneeringutele ning piletitetele, mida tegutsev lennuettevõtja väljastas lojaalsusprogrammide raames (määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 3 teine lause). Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tuleneb määrusest nr 261/2004 seega üheti mõistetavalt, et selliselt saadud pileti eest on reisija teinud eelnevalt oma lepingupartnerile vastusoorituse.

Selle tõlgenduse tulemusel makstaks hagejale käesoleval juhul tagasi või mõistetakse hageja kasuks kohtuotsusega välja aga kõigest 363,90 eurot.

- (4) Varasema boonuspunktide kasutamise korral seisneb täiendav võimalus pileti ostuhinna rahas tagasimakstava summa arvutamiseks selles, et reisijale makstakse tagasi summa, mida ta vajaks selleks, et saada oma

lepingupartnerilt – käesoleval juhul Iberia – lendude broneerimise kaudu taas vastav arv boonuspunkte. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tooks see käsitus aga reisija jaoks lõppkokkuvõttes kaasa ülekompenseerimise, mis ei ole määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a ning põhjenduse 13 mõtte ja eesmärgiga enam kooskõlas, nimelt saaks reisija tagasimaksmise kaudu lendu tegelikult tasuta kasutada või saaks tegutseva lennuettevõtja kulul koguni kasutada teisi lende.

[...]

TÖÖDOKUMENT